

М. Г. Железняк

Корш Федір Євгенович

КОРШ Федір Євгенович (Корш Фёдор Евгеньевич; 22. 04(04. 05). 1843, Москва – 16. 02(01. 03). 1915, там само) – російський мовознавець, перекладач і поет. Син відомого рос. видавця, журналіста та перекладача 19 ст. Є. Корша, діяльність якого високо цінували О. Герцен, І. Тургенєв і який був знайомий з Т. Шевченком. Доктор філології (1877), академік С.-Петербур. АН (1900). Дійсний член НТШ. Учень О. Бодянського, у якого вивчав укр. мову, оволодів нею настільки, що писав вірші (підписував псевд. Хведір Корж) та наук. праці. Після закінчення Моск. університету (1864) залиш. на каф. рим. словесності для підготовки до професор. звання. 1865–67 – викладач у пансіоні Ціммермана та Олександрів. військ. училищі. 1868 захистив магістер. дис. про лат. віршування, обраний штат. доцент кафедри грец. словесності Моск. університету. Перебував у наук. відрядженні у Берліні (1868), Відні (1869), Римі (1870), де вивчав зх.-європ. мови та літ-ри. 1870–1901 – у Моск. університеті (з перервою): від 1877 – екстраординар., від 1882 – ординар. професор кафедри рим. словесності, від 1893 – засл. проф.; водночас 1892–1915 – ординар. проф. перс. словесності Лазарев. інституту сх. мов (Москва); 1890–92 – професор кафедри класич. філології Новорос. університету (Одеса). Голова Сх. (від 1887) та Слов'ян. (від 1892) комісій Моск. археол. товариства, Комісії для редакції укр. перекладу Євангелія (від 1905), Комісії з видання творів О. Пушкіна (від 1906), Товариства слов'ян. культури (від 1908), Комісії зі складання діалектол. карти Росії (від 1909). Член Копенгаген. філол. та Угро-фін. (Фінляндія) т-в. Почес. чл. Університету св. Володимира у Києві, Харків. та Новорос. університетів. Володів багатьма класич., європ. і сх. мовами, перекладав із них. Наукові дослідження: класична філологія, порівнял. мовознавство, слов'янознавство, сходознавство, історія літ-ри. Цікавився проблемами укр. культури, історії, мови, рішуче

виступав проти рос. шовінізму у ставленні до українського народу («К спору об украинской культуре» // «Украинская жизнь», 1912, № 2; «Об украинском национальном возрождении» // там само, 1913, № 1; «Украинцы и Австрия» // там само, № 2; «Украинский народ и украинский язык» // «Известия Общества славянской культуры», 1913, т. 2, кн. 1).

Досліджував творчість Т. Шевченка («Памяти Т. Г. Шевченко» // «Утро России», 1911, № 6; «Шевченко среди поэтов славянства» // «Сборник, посвященный памяти Т. Г. Шевченко», Москва, 1912; «Тарас Григорьевич Шевченко (1814–1914): Его литературное и общественное значение» // «Русские ведомости», 1914, 25 февраля; вірш «Хулителям Шевченко» // «ЛНВ», 1914, № 2). Обстоював думку про віршов. будову «Слова о полку Ігоревім», опублікував його ритмізов. текст («“Слово о полку Игореве” (Исследование и текст)», С.-Петербург, 1909), здійснив аналіз тюркізмів у цій пам'ятці («Турецкие элементы в языке “Слова о полку Игореве”», С.-Петербург, 1904). Із П. Фортунатовим та О. Шахматовим ініціював підготовку доповіді-записки «Объ отмѣне стѣсненій малорусскаго пѣчатнаго слова» (1905), унаслідок чого низку обмежень у вживанні української мови було знято. 1906–07 спільно з О. Шахматовим запропонував кандидатуру І. Франка в дійсні чл. С.-Петербур. АН (уряд заборонив це обрання). Очолював Ювілейні комітети з відзначення 50-річчя від дня смерті Т. Шевченка (1911) і 100-річчя від дня його народж. (1914). Брав участь у зборі коштів на пам'ятник йому у Києві. Захоплювався укр. театром («Привет малорусской труппе в Москве» // «Газета Гатцука», 1886, № 51). Наук. і громад. діяльність К. високо цінували в Україні, зокрема А. Кримський у ст. «Академік Ф. Є. Корш як українолюбець-українознавець» (1915), О. Лотоцький у мемуарах «Сторінки минулого» (Варшава, 1938), Д. Мордовець, С. Єфремов та ін.

Основні праці

Способы относительного подчинения. Глава из сравнительного синтаксиса. Москва, 1877; Римская элегия и романтизм. Москва, 1899; О русском народном стихосложении. С.-Петербург, 1901; О русском правописании // Изв. Отдел. рус. языка и словесности Император. АН. С.-Петербург, 1902. Т. 7, кн. 1; Введение в науку о славянском стихосложении. С.-Петербург, 1906; До історії українського осьмискладового вірша // Зап. НТШ. 1910. Т. 96; Некоторые персидские этимологии. Москва, 1912; Дещо про вийстя вкраїнської народності // Зап. НТШ. 1914. Т. 117–118; Персидские лирики X–XV вв. Москва, 1916.

Рекомендована література

1. Шахматов А. А. Федор Евгеньевич Корш: [Некролог] // Изв. Император. АН. Сер. 6. 1915. Т. 9, № 5;
2. Павлюк М. В. Ф. Є. Корш // УМШ. 1956. № 1;
3. Дмитриев Н. К. Федор Евгеньевич Корш. Москва, 1962;

4. Тимошенко П. Д. Ф. Є. Корш і українська мова // Пит. історії культури слов'ян. К., 1963. Ч. 2;
5. Булахов М. Г. Восточнославянские языковеды: Биобиблиогр. слов. Минск, 1976. Т. 1;
6. Баскаков Н. А., Баскаков Н. К. Академик Ф. Е. Корш в письмах современников. Москва, 1989;
7. Професори О(Н)У.

Бібліографічний опис:

Корш Федір Євгенович / М. Г. Железняк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-5424>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).